Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

3-йил чиқиши
1 АПРЕЛЬ 1968 й.
ДУШАНБА
№ 76 (535).
БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

КОМСОМОЛ-ЁШЛАР ТАШАББУСИ

Кеч соат беш... «Ташсантехгазмонтаж» трести комсомол ташкилотининг секретари Уткир Шоюсупов комсомоллар йиғилишини очиб, шундай деди:

— Барча совет ёшлари ВЛКСМнинг шонли 50 йиллигини ҳамда доҳий В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллигини муносиб кутиб олиш учун меҳнат вахтасида турган шу кунларда Тошкентда бунёд этиладиган «Ёшлар уйи» қурилишига ҳамда ВЛКСМнинг 50 йиллигини нишонлаш тадбирларига маблағ тўплаш юзасидан шанбалик ўтказиш таклифи тушди. Бунга сизлар нима дейсизлар?

Биринчи бўлиб слесарь-сантехник Муқим Азимов сўз олади.

— Утган ярим аср мобайнида мамлакатимизнинг миллионлаб сўмини тежаб берган минглаб шанбаликлар уюштирилди, завод ва фабрикаларнинг территориялари тозаланди. Мен, комсомол аъзоси сифатида ана шу шанбаликда қатнашишга сўз бераман ҳамда комсомол ва ёшларни ана шу саховатли ишда актив иштирок этишга чақираман.

Тунукасоз-слесарь Виктор Глазатов ўз фикрини қисқа ва лўнда қилиб шундай деди:

— Тошкентлик ёшларнинг ўз «Ёшлик уйи» бўлиши керак, у бўлади ҳам! Мен пойтахтдаги барча қурилиш трестларида ишлаётган комсомолларни шанбаликда қатнашишга чақираман!

«Ташсантехгазмонтаж» тресги партия ташкилотининг секретари А. Х. Ҳасанов комсомол ва ёшларнинг қимматли ташаббуслари ҳақида гапириб, қуйидагиларни айтди.

— Партия комитети сизларнинг ташаббусларингизни маъқуллайди. Бу ажойиб ташаббусдир! Комсомол-ёшлар билан бир қаторда коммунистлар ҳам шанбаликка чиқадилар.

Комсомоллар йиғилиши Узбекистон пойтахтининг барча комсомоллари ва ёшларига қарата очиқ хат қабул қилди. Хат комсомол-ёшларни В. И. Ленин туғилган куннинг 98 йиллигини ҳамда Москва-Сортировочная станциясида бўлиб ўтган биринчи якшанбаликнинг 49 йиллигини нишонлаш юзасидан шу йил 13 апрелда умумшаҳар шанбалигига чиқишни даъват этади.

Суратдаги бу лобар қизлар шаҳримиздаги «Ташавтомаш» заводи 15-цехининг кўтарма кран машинистларидан Ольга Ускова (чапда) ва Валя Виштикалюкдир. Мунтазам равишда барча топшириқларини ортиғи билан адо этиб, Тошкент авиация техникумининг шу завод қошидаги кечки филиалида ўқиётган бу ишчи-қизлар корхонанинг бошқа илғор ишчилари қатори бирнеча кундан буён иккинчи квартал ҳисобига меҳнат қилаётирлар.

БЕШ КУНЛИК ШАРОФАТИ

Каравот заводининг ишчи-хизматчилари ҳафтада беш кун меҳнат қилиш билан бирга яхши дам ҳам олмоқдалар.

Яқинда корхонанинг 270 ишчиси Чирчиқдаги электрохимия комбинатида экскурсияда бўлишди. Шундан кейин Чирчиқ дарёси соҳилида ҳордиқ чиқаришди. Ишчиларнинг маданий ҳордиқ чиқаришларида Ғ. Ҳакимов. З. Обидов, Б. Забрицкий. И. Трулицский ташкилотчилик қилдилар.

Кечаги дам олиш кунида эса Самарқандга бориб, кўҳна обидалар билан бирма-бир танишилди. Бундан кейинги дам олиш кунларида Бухоро, Хева каби шаҳарларга саёҳат қилиш мўлжалланмоқда. Бунинг учун заводда алоҳида машина ажратилган.

☆ ФУТБОЛ

БИРИНЧИ ҲАЛҚАРО УЧРАШУВ

Кеча «Политотдел» колхозининг марказий стадионида футбол бўйича биринчи халқаро учрашув ўтказилди. Майдон эгалари болгариянинг — «Канев» командасини қабул қилди. Бу қизиқарли учрашув майдон эгаларининг фойдасига 2:0 ҳисобида тугади.

МЕДИЦИНА ЯНГИЛИКЛАРИ

МОСКВА. Москвадаги 12-шифохонанинг урология бўлимида ажойиб аппарат-сийдик қобиғидаги тошларни майдалайдиган «Урат-1» пайдо бўлди. Тошларни майдалаш юқори частотадаги токлардан фойдаланиш туфайли оғриқсиз амалга оширилади.

СУРАТДА: доктор А. Немой янги аппарат билан ишламоқда.

Л. Портер фотоси, ТАСС фотрохоникаси.

● *Ташаббускорлар изидан*

ЮКСАК НОМ УЧУН

Ленин районидаги 16-турар-жойдан фойдаланиш идораси ҳамиша гавжум бўлади. Бу ерга келганларнинг ҳаммасини бошлиқда зарур иши бор. Мана бугун ҳам эрталабдан Василий Климентьевич Абрамсоннинг қабулхонаси одамлар билан тўлиб кетди .Идора ходимлари бугун қабул куни эмаслигини айтсалар ҳам ҳеч ким кетмаяпти. Улар Василий Климентьевич шу ерда бўлса албатта қабул қилишини яхши билишади.

Биз тушдан кейин Абрамсон билан суҳбатлашдик.

— Ишларимиз бошдан ошиб-тошиб ётипти, — дейди у. — Баҳорги ободончилик, беш кунлик иш ҳафтаси муносабати билан меҳнаткашларнинг дам олишини ташкил қилиш, келувчиларни қабул қилиш — шу кунларда шулар билан бандмиз.

Ҳақиқатан ҳам айни кунларда турар-жойдан фойдаланиш идораси ходимларининг ташвишлари кўпайиб кетди. Улар ҳозир асосий эътиборни «Ц-7» кварталига қаратишяпти.

Утган шанба ва якшанбада турар-жойдан фойдаланиш идораси ходимлари бу ерга минг туп мевали ва манзарали дарахт кўчати, 10 минг туп ҳар-хил гул кўчатлари келтирдилар. Янги уйларга кўчиб кирган оилалар келгуси шанба ва якшанбада ҳам талайгина ишларни бажаришади.

Маҳалла комитетларининг раислари — политехника институтининг доценти Х. Абдуллаев, шоир Уйғун, пенсионер К. Мирзаев ва маҳалла комитети аъзоси пенсионер М. Сергеевлар кенгашиб. «Коммунистик турмуш уйи» деган фахрли номни олиш учун кураш бошлашга қарор қилдилар.

Василий Климентьевич столи тортмасидан «Октябрь 40 йиллиги» маҳалласи аҳолигининг мурожаати босилган газетани ва турар жойдан фойдаланиш идорасининг корхона ва муассасалар коллективлари беш кунлик иш ҳафтасига ўтганликлари муносабати билан белгилаган тадбирлари планини олиб кўрсатди.

Биз ҳар бир уй олдида шахмат, шашка, домино ўйнаш ва гурунглашиб дам олиш учун махсус жой лар қуришни мўлжаллаб турибмиз дейди бошлиқ.

— Булар ҳаммаси ишнинг боши, — деб давом этади В. К. Абрамсон. — «Октябрь 40 йиллиги» маҳалласи меҳнаткашлари мурожаати бизни келгусида яна кўпгина ишлар қилишга ундайди.

Бизнинг интервью

Бугун шаҳардаги муассасалар, корхоналар ва ташкилотлар иш бошлашнинг янги графигига ўтди

БОСҚИЧЛИ ГРАФИК ВА ШАҲАР ТРАНСПОРТИ

Пассажир транспорти ишини яхшилаш ниҳоятда муҳим ва мураккаб вазифа. Айниқса беш кунлик иш ҳафтасига ўтилгандан кейин шаҳар транспорти олдида янги, янада мураккаб вазифалар кўндаланг бўлди.

— Тошкент шаҳрида пассажир транспортининг ҳар қачонгидан мураккаблашган бу вазифалари қандай ҳал қилинмоқда?— Мухбиримиз ана шундай савол билан шаҳар ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари Георгий Минасович САРКИСОВга мурожаат қилди.

— Шаҳар транспорти ишидаги энг муҳим вазифа транспортларнинг бир меёрда қатнашини таъминлашдир, — дейди Георгий Минасович. — Шундай экан транспорт ташкилотларининг раҳбарлари транспорт ҳаракатини ташкил қилиш проблемаларига ижодий ёндошишлари, бу иш билан мунтазам шуғулланишлари керак.

Гап шундаки, шаҳар қайта қурилиши ва янги турар-жой районларининг ҳар қачонгидан тез суръатлар билан кўпайиши туфайли иш жойидан узоқ бўлган янги турар-жой кварталлари пайдо бўлди. Бу пассажирлар ташишни кўпайтирди, шаҳар меҳнаткашларига транспорт хизмати кўрсатишда қийинчиликларни юзага келтирди.

Кейинги икки йил мобайнида шаҳарда юк ташувчи транспортлар сони ҳам бир мунча кўпайди. Шаҳар қайта қурилиши муносабати билан қатнов йўллари кескин камайди: Карл Маркс, Волгоград, Гоголь, Герман Титов, Ленинград, Железняк, А. Толстой ва бошқа кўчалар транспорт ҳаракати учун ёпиб қўйилди.

Аҳоли кўпчилик қисмининг шаҳар чеккасига кўчиб ўтганлиги туфайли маршрутлар узайди, транспортларнинг айланиб келиши учун кўп вақт кетадиган бўлди, пассажирлар оқими бир хил бўлмай қолди. Шаҳар кўчаларида вақти-вақти билан электр ва автомобиль транспорти тез-тез тўхтаб қоладиган бўлди. Шунинг учун ҳам бугунги кунда пойтахт аҳолисига транспорт хизмати кўрсатиш — муҳим масалага айланди.

Кейинги икки йил мобайнида трамвай ва троллейбус линиялари қурилишига, шаҳар транспорт паркини тўлдиришга, аввалги икки йилдагига қараганда икки баравар кўп маблағ ажратилди. Янгидан 38 километр трамвай излари ва троллейбус линиялари қурилди, 30 километр узунликдаги трамвай йўллари кенг изли қилиб қайта ётқизилди. Кўплаб янги автобус маршрутлари очилиб, икки йил мобайнида 181 километрга узайтирилди.

— Юқоридаги тадбирларга қарамасдан, — деб таъкидлайди ўртоқ Саркисов, — шуни очиқ-ойдин айтиш керакки шаҳар пассажир транспортининг иши ҳамон шу куннинг талабидан орқада қолиб келмоқда.

Мутахассисларнинг таклифларига биноан, 1968 йил 1 апрелидан бошлаб шаҳарда муассасалар, ташкилотлар ва ўқув юртларида иш бошлашнинг босқичлиги графиги жорий қилинди. Бу график шаҳар транспорт паркининг мавжуд имкониятларини ҳисобга олиб тузилган. «Тошкент оқшоми» газетасининг шу йил 25 март сонида бу босқичли график эълон қилинган эди. Шунинг учун, ана шу график ҳақида кенгроқ тўхталиб ўтишга эҳтиёж бўлмаса керак.

Бу босқичли графикка амал қилиш биринчи галдаги вазифадир.

Пассажир транспорти ишини координациялаш ҳамда унинг фаолиятини назорат қилишни кучайтириш мақсадида шаҳар ижроия комитети қошида пассажир транспорти бошқармаси тузилади. Бу бошқарма пассажирларни ташиш автомобиль тресги, трамвай-троллейбус бошқармаси ва таксомотор парклари ишлаб чиқариш бошқармаси фаолияти билан боғлиқ бўлган масалаларни ўз вақтида ҳал қилади.

Биз шу йилнинг 1 майигача Халқлар дўстлиги проспектини янгидан очилаётган Узбекистон кўчаси билан боғлаб чилонзорликларга шаҳар марказига чиқиш учун энг яқин йўлни совға қилишни ўз олдимизга мақсад қилиб қўйдик.

Йилнинг иккинчи кварталида шахсий уй-жойлар қурилган «Бешқайрағоч» массивини шаҳар маркази билан боғлайдиган трамвай йўли фойдаланишга топширилади. Келгуси йил эса Ҳамза районидаги «Янгиобод» массивига ҳам трамвай қатнай бошлайди.

«Главташкентстрой» қураётган 7-автопарк қурилишига катта эътибор берилмоқда. Бу автопарк фойдаланишга топширилгандан кейин ҳар куни эрта билан 2-автопарк орқали бутун шаҳар бўйлаб йўл кезиб маршрутларига борадиган машиналар сони камаяди.

1970 йилгача «Бешқайрағоч» массиви. Височовольт массивида автопарклар қурилади.

Янги кўчалар очиш, кўприклар қуриш, ер ости йўллари ва сунъий иншоотлар барпо қилиш бўйича катта ишларни амалга оширишимиз керак.

Яқин вақтлар ичида шаҳар кўчаларида транзит автотранспорт ҳаракатини камайтириш учун чоралар кўрилади. Бу хилдаги автотранспортларнинг Тошкент халқа йўлидан қатнови ташкил қилиниб, юкларни манзилга олиб бориб тушириш учун шаҳардан ўтадиган энг яқин масофалар кўрсатилган транспорт схемалари ўрнатилади.

Тошкент шаҳар ижроия комитети жамоат тартибини сақлаш бошқармасининг давлат автомобиль инспекциясига Тошкент шаҳрида, айниқса чорраҳаларда, шаҳар пассажир транспортининг бекатларида, пиёда йўловчилар серқатнов бўлган жойларда кўча ҳаракати қоидаларига қатъий риоя қилинишини учун талабни кучайтириш таклиф қилинди.

Ниҳоят, дейди ўртоқ Саркисов, бугунги кунда транспорт иши ва самарадорлигини ошириш ва пассажирларга аъло хизмат кўрсатиш учун социалистик мусобақа ҳар қачонгидек катт аҳамият касб этган. Парти ва касаба союз ташкилотл ри илғор коллективларни иш тажрибаси ва халқ хўж лиги муҳим соҳаси энг ши ходимларининг тажри сини кенг ёйиш учун қачонгидан кўп эътибор ришлари керак.

КПСС XXIII съездин беш йиллик план бўйича рективаларида шаҳар т спорти барча турлар янада ривожлантириш да тутилган. Съезд ди тивалари асосида СССР нистрлар Совети як «Аҳолига пассажир т порти хизмати кўрсати яхшилаш чоралари ҳақ махсус қарор қабул қи Бу қарорда шаҳар пасса транспорти ишини янада шилаш йўллари белги берилган. Бу программа бажариш ҳаммамизнинг м ҳим вазифамиздир.

ҲАВАСКОРЛАР ИЗИДАН

Икки кунлик дам олиш кунига ўтиш муносабати билан бадиий ҳаваскорлик коллективларининг ишлари ҳам кўпайиб кетди. Улар корхоналар, маҳаллаларда концерт бериб, томошалар кўрсатмоқдалар.

Шундай коллективлардан бири Охунбобоев номли шаҳар маданият уйидир. Бу ерда ташкил қилинган ўзбек, татар бошқирд, уйғур ансамблларига 200 дан ортиқ ўғил-қиз қатнашмоқда. Ҳар бир ансамблнинг репертуари ўзига хос гўзал куй, қўшиқ ва рақсларга бой. Ёш ҳаваскорлар бу ерда санъатдан баҳраманд бўлиш, ўқиш, ўрганишдан ташқари, ўзларининг мафтункор куй ва қўшиқлари билан халқимиз дилини хушнуд этмоқдалар.

Октябрь районидаги 110 маҳалладан 75 таси Маданият уйи хизматидан баҳраманд бўлмоқда. «Социализм», «Фаол», маҳаллаларида катта концертлар ҳамда «Мевазор» массивида «Туҳматчилар жазоси» драмасини қўйиб беришди. Булардан ташқари, Маданият уйининг ўзида санъат усталари билан тез-тез учрашувлар бўлиб туради.

Яқинда Сора Эшонтўраева Коммуна. Исмоилова, Омина Фаёзова ва бошқа санъаткорлар билан учрашув кечалари бўлди.

Улуғ мутафаккир Алишер Навоий туғилган куннинг 525 йиллигига бағишлаб «Навоий Астрободда» асари ҳамда шонли Ленин комсомолининг 50 йиллик юбилейини муносиб кутиб олиш мақсадида Р. Орифжоновнинг «Оқ йўл» номли спектакли саҳналаштирилмоқда.

Шу кунларда «Гуручариқ» ва Ульянов номли маҳалла клубларида бўладиган учрашувга қизғин тайёргарлик кўрилмоқда.

ТОШКЕНТ. Бадиий буюмлар фабрикасининг чеварлари ўзбек халқининг буюк шоири Алишер Навоий туғилган куннинг 525 йиллик юбилейига атаб мутафаккирнинг араб ва ўзбек тилларида ҳикматли сўзлари ёзилган 500 та сўзона тайёрламоқдалар.

СУРАТДА: моторчи Ёқут Миркомилова иш устида.

М. Баржанов фотоси, УзТАГ.

Узбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриёти босмахонасида кўпгина болалар китоблари босилади.

СУРАТДА: босма машина машинисти Н. Тарасова босмадан янги чиққан болалар китобининг сифатини текшириш устида.

М. Нуриддинов фотолари.

Зонал кенгаш

Эртага Ҳ. Олимжон номидаги Адабиётчилар уйида Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари болалар ёзувчилари, танқидчилари ҳамда ноширларининг совет болалар адабиёти масалаларига бағишланган зонал кенгаши очилади.

Кенгаш ишида иштирок этиш учун Москвадан В. Железняков. Л. Розган, А. Ростовцева ва бошқа болалар адабиётининг жонкуярлари, Тожикистондан Н. Баҳоев, Бобо Ҳожи, Мавжуда Ҳакимова, Қозоғистондан Ғумеров, Ҳисомиддинов, Боқберганов, Қирғизистондан А. Айтбоева, Ж. Абдураимов, Л. Шакипбеков, Туркистондан Тангриқулов, Отажонов, Байрамов ва бошқа кўплаб ўртоқлар Тошкентга тўпландилар.

Семинар-кенгаш қатнашчилари биринчи куни «Замонавийлик ва болалар адабиёти проблемалари», «Танқид критерияси», «Танқидда болалар миллий адабиёти проблемалари» деган мавзуларда доклад тинглайдилар.

Ижодий мунозара қизғин бўлади. «Миллий болалар адабиёти прозасининг проблемалари» деган докладда болалар учун ёзилган ҳозирги замон прозаси ривожланишининг тенденциялари, замонавий қаҳрамон, конфликт характери, жанр ва усул ранг-баранглиги, болалар китобининг сюжети, композицияси, қаҳрамон тили масалалари кўтарилади.

«Поэзия проблемалари» деган докладда эса, миллий адабиётлардаги болалар поэзиясида традиция ва новаторлик, изланиш, образнинг миллий хусусиятлари, шоир хотирасида болалар дунёси, эркатойлар поэзияси ва унинг эҳтиёжлари, болалар поэзиясида «Ким ва қандай бўлмоқ керак?» деган масалалар устида баҳс беради.

Кенгаш қатнашчилари рус тилидан миллий тилларга ва аксинча миллий тилларда рус тилига таржима қилишнинг ўзига хос хусусиятлари, қандай асарларни таржима қилиш кераклиги ҳақида ҳам гаплашиб оладилар.

СССР Министрлар Совети Матбуот комитети, СССР Ёзувчилар союзи ва ВЛКСМ Марказий Комитети томонидан ҳамкорликда ўтказилаётган бу семинар-кенгаш бир ҳафта давом этади. Унинг қатнашчилари мактаб ва кутубхоналарда, шаҳар корхоналарида бўлиб, ёш китобхонлар билан учрашадилар.

В. И. Ленин туғилган кунга бағишлаб, 1 апрелдан бошланган болалар китоб ҳафталигида бир қатор таниқли ёзувчиларнинг қатнашуви ёш китобхонларни айниқса қувонтиради.

● *Яхши дам олдик—аъло ўқиймиз!*

КАНИКУЛ КЎНГИЛЛИ ЎТДИ

Ленин районидаги 154-мактаб ўқувчилари музейнинг турли экспонатларини томоша қилиб юришар экан мактаб партасида химия. ботаника, география. тарих. анатомия. табиёт, фанидан эшитган лекцияларни амалда кўраётганларидан жуда мамнун бўлдилар.

«Музей Сизларда қандай таассурот қолдирди?» деган саволимизга улар: «Жуда яхши. Худди табиёт қўйнига саёҳат қилгандек бўляпмиз» дейишди. Укувчилар билан музейнинг турли материалларини кўздан кечирдик. Экскурсовод Озода Миржалилова музей бўлимлари одамнинг келиб чиқиши, сув эрозиясига қарши нималар қилиш кераклигини тушунтириб бераётир.

Янги экспонатлар билан бойитилган тарих. геология, умумий биология. табиат зонаси, қишлоқ хўжалиги, география, қазилма бойликлар бўлимлари ҳам, яқинда ташкил этилган «Дарвинизм ва генетика» деб номланган экспонатлар бўлими ҳам томошабинга жуда манзур бўлмоқда.

Музей 1967 йилда республика кўригида биринчи ўринни. Бутуниттифоқ кўригида эса мукофотли ўринни ва «Фахрий ёрлиқ» олишга сазовор бўлди. Бунга у ўзининг 92 йилдан буён қилаётган хизмати эвазига эришди.

— Музей жуда кекса, бироқ қувноқ ўқувчилар келган чоғда жуда ёшариб кетади.— дейишади музей ходимлари.

— Каникул кунларида ўқувчилар жуда серқатнов бўлиб кетишди,— дейди табиат музейи директори, география фанлари кандидати А. Ҳайдаров.

Музейда турли кечалар ҳам ўтказиб турилади. Яқинда 42-мактаб ўқувчилари иштирокида ўтказилган «Қушлар куни» йиғилганларда яхши таассурот қолдирди.

Ю. АХРОРОВ.

ЯНГИ КУЧ БИЛАН

— Менга ҳаммадан ҳам «Қасос» фильми ёқди;— деди 4«Г»-синф ўқувчиси Умида Зуҳриддинова дугонасига,— С. Раҳмонов кинотеатрида қўйилдику, ўша.

— Менга ҳаммадан ҳам Ҳайвонат боғидаги ҳайвонлар ёқди.

— Тўти қушларни айтмайсанми! — деди Гулнора Ғаффорова.

Маннон Уйғур номли 22-мактаб ўқувчилари баҳорги каникулни мазмунли ўтказишди. Улуғ рус ёзувчиси Алексей Максимович Горькийнинг ҳаёти ва фаолиятига, доҳиймиз В. И. Лениннинг 100 йиллигига бағишланган эрталиклар ўтказилди. Бир ҳафта ҳордиқ чиқариб, янги куч. янги ғайрат билан охирги чоракка қадам қўйган ўқувчилар каникул пайтида қаерга борганлари, таассуротлари ҳақида завқ билан гапиришарди.

Сергели районидаги 3-мактаб ўқувчилари ўз участкаларига 200 дан ортиқ мева кўчати экишди.

СУРАТДА. ўқувчилар кўчат ўтқазишяпти.

К. Алиев ва Р. Отажонов фотоси.

ЯНГИ ШИФОХОНАЛАР

Беш йиллик бошлангандан буён Ўзбекистонда медицина муассасалари қурилиши учун қарийб 36 миллион сўм маблағ сарфланди. Бу — илгариги 5 йил давомида сарфланган маблағдан 2 миллион сўм кўпдир.

Республика Соғлиқни сақлаш министрлигининг капитал қурилиш бошқармаси ЎзТАГ мухбирига қуйидагиларни маълум қилдилар: ҳозир Тошкентда ва Каттақўрғонда 120 ўринли туғруқхона бинолари, Газлида 100 ўринли касалхона қурилди. Тошкент, Бухоро ва Термизда медицина ўқув юртларининг студентлари учун бир ярим минг ўринли тўртта ётоқхона фойдаланишга топширилди. Ҳозирги вақтда оналик ва болаликни муҳофаза қилиш республика илмий-тадқиқот институти учун махсус шаҳарча қурилиши тугай деб қолди. Қорақалпоғистон пойтахтида касалхона комплекси барпо этилмоқда. Андижонда эса беш йилликнинг охирига бориб республикада энг йирик 150 ўринли кўп профилли касалхона пайдо бўлади.

Дорихоналар шохобчаси ҳам кенгайтирилмоқда. Сўнгги йилнинг ичидагина 50 дан кўп дорихона очилди. Саноат корхоналарининг маблағлари ҳисобига медицина муассасаларини қуриш тобора кенг қулоч ёзмоқда. ...чиқда хўжалик ҳисоби натижасида вужудга келган корхона фонди ҳисобига чидамли ва тез емирилмайдиган металлар комбинатида ва Электрохимия комбинатида янги поликлиника, икки санаторий-профилакторий қурилди. Колхозларнинг маблағлари ҳисобига ҳам касалхоналар қурилди.

• Коммунистик меҳнат коллективлари ҳаётидан

ИЛК ПАРВОЗ

...Завод маъмуриятимиёки бирор ишчигами, илғор коллектив ҳақида қизиқишингизни билдирсангиз бас. Улар бир оғиздан гул солиш цехидаги Венера Шокирова бошлиқ коммунистик меҳнат бригадаси ҳақида илиқ гапларни тўлқинланиб гапиришади.

Бригадада ҳар доим меҳнат жўш уради. Бу ерда эндигина ишга келган ёш ишчилар меҳнатда фидокорлик кўрсатишаётир. Бригаданинг коммунистик меҳнат коллективи номини олганига қарийб тўрт йил бўляпти. Лекин, бу ёшларни меҳнатчан, ҳунарманд қилиб етиштиришда коллектив мактаб ролини ўтаётир.

...Пешқадам ишчилар номи завод «Ҳурмат тахтаси»дан, комсомол комитети машъаллар китобидан алоҳида ўрин олган. Ана шулардан бири Саодат Азизова.

— Яқиндагина шогирд эди, — дейди бригада бошлиғи Венера Шокирова унинг чаққон ишига синовчан назар ташлар экан. — Ҳозир эса малакали ишчи. Ўз ишининг устаси.

— Дўстларим ёрдами туфайли мастер бўлдим, — дейди Саодат.

Саодат ҳали ёш. Эндигина йигирма баҳорни кўрди. У — ишлаб чиқариш илғори, цех комсомол ташкилотининг секретари. У бунга осонликча эришмаган, албатта.

...Саодат икки ой ёрдамчи ишчи бўлиб ишлади. Меҳнат фаолиятида учраган тўсиқларни енгди. Коммунистик меҳнат зарбдорлари ҳаракатига қўшилди. Кейинчалик мастер бўлди. Ҳозир у учинчи разрядли гул солувчи. Кунига 1200-1300 чинни буюмга гул солиб, топшириқларни ортиғи билан адо этяпти. Айниқса, унинг ҳамкасб дўстлари Майя Александрова, Валя Рашидова, Эркин Исроилжонов сингарилар ҳам зарбдор суръатлар билан ишлаб, меҳнатда ажойиб зафар қучмоқдалар.

Цех бир ойда ишлаб чиқараётган 672 минг дона чинни буюмнинг 300 мингини Саодатлар бригадаси фидокорлари гулга безаб, ойлик топшириқларини 105 процентдан ошириб адо этишмоқда. Коллектив гул солган совға чинни буюмлари Монреалдаги жаҳон виставкасида намойиш қилиниб, кўп кишиларнинг мақтовига сазовор бўлди.

Яқинда илғор ишчи Зуҳра Саломова бетоб бўлиб, анча кун касалхонада ётди. Ундан дугоналари — актив комсомоллар мунтазам хабар олиб туришди. Айрим ишчилар унинг учун икки норма ортиқ ишлашди. Зуҳранинг уйидагиларга кўмаклашиб туришди. Зуҳра касбдошларидан беҳад мамнун.

Меҳнатсеварларнинг кўпчилиги 16-17 ёшлилар. Ўсмирларга ҳар томонлама шароит яратилган. Ишда қийналиб юрган Маърифат Умарохунова, Озода Лутфуллаева, Ҳожия Азизова каби ўсмирлар тез кунда ишга кўникиб қолишди. Эндиликда улар ака-опаларидан меҳнатда ўзса ўзади, аммо орқада қолишмаётир.

Бригаданинг ўттизга яқин йигит-қизи пойтахтимиздаги ўрта ва олий таълим мактабларида ўқийди. Улар орасида Саодат Азизова, Фотима Соатова, Насиба Собирова, Умри Холматова каби пешқадам ёшлар бор.

Бригада аъзолари жўшқин меҳнатдан кейин бўш вақтларини, шанба-якшанба кунини мириқиб дам олиш билан ўтказишади... Мана, соат олти. Йигит-қизлар бугун ҳам қатор бўлиб чиройли хиёбонлардан ўтиб боришмоқда. Йўғе улар ишчилар, смена топшириқларини адо этишиб, маданий ҳордиқ чиқаришга шошилмоқдалар. Улар орасида Венера Шокирова бошлиқ коммунистик меҳнат бригадаси меҳнатсеварлари ҳам бор.

Кимдир кинога, кимдир театрга, аллакимлар эса ўқишга кетмоқда. Ҳа, ҳаммаларининг қалбларида шодлик, юзларида нур. Завқли меҳнатдан мамнун бўлмай бўладими ахир.

Бригаданинг кўпчилик йигит-қизлари янги кинофильмни кўриш учун кинотеатрга йўл олишди... Бригада ишчилари сменадан сўнг, айниқса шанба-якшанба кунларини ана шундай хушчақчақлик ва сермазмун ўтказишади. Санъат даргоҳларига коллектив бўлиб борадилар, спорт билан шуғулланадилар. Ленинча ўқувларга қатнашиш улар учун одат тусига кирган.

Чинни заводи гул солиш цехининг Венера Шокирова бошлиқ коммунистик меҳнат бригадасининг қалби оташлари унумли меҳнат қилмоқдалар.

М. РАҲМОНОВ,
М. КАРОМОВ.

ЎҚУВ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИГА БАҒИШЛАНГАН СЕМИНАР

Куни кеча Политехника институтининг маросимлар залида ўқув телевидениеси бўйича республика семинари бошланди. Бу семинарга Москва, Ленинград, Душанба, Фрунзе ва бошқа шаҳарлардан ўқув телевидениеси проректорлари, кафедра мудирлари, методистлари, ўқитувчилар таклиф қилинган эдилар.

Семинарда СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги илмий методик кабинетининг инженер-методисти Л. Н. Купчинова «Мамлакатда ўқув телевизион эшиттиришларининг ривожланиши тўғрисида», Политехника институти ўқув телевидениеси лабораторияси мудири А. К. Мануилова «Ўзбекистон ўқув телевидениесининг тажрибалари ва проблемалари» деган темада доклад қилдилар.

Тошкент Давлат университети олий математика кафедрасининг мудири, доцент М. А. Собиров, Тошкент тўқимачилик институти чизма геометрия кафедрасининг мудири Ю. Қирғизбоев, Тошкент Давлат университети назарий механика кафедрасининг мудири А. И. Зельцен ва бошқалар нутқ сўзладилар.

Семинар қатнашчилари маросимлар залига қўйилган «Ўзбекистон ССР ўқув телевидениесининг биринчи қадамлари» кўргазмасини томоша қилдилар. Семинар ўз ишини давом эттирмоқда.

Т. ЮСУПОВ.

Ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда кечки мактаб ва ўқув юртларида ишчи-ёшлар сони «Ташавтомаш» заводида йил сайин ортмоқда.

СУРАТДА: Тошкент авиация техникумининг «Ташавтомаш» заводи қошидаги филиалида ўқиётган бир группа илғор ишчилари навбатдаги машғулотга тайёргарлик кўрмоқдалар.

Редакция почтасидан

ҒАМХЎР МУРАББИЙ

Абдулла Набиев номидаги шаҳар пионер ва ўқувчилар уйида Рашида опа Шукуровани танимаган одам топилмайди. У бадиий каштачилик тўгарагининг устозидир. У қизларга гул тикиш санъатини ўргатади. Ип танлаш, нина ушлашдан тортиб, мураккаб безакларни қандай тикиш кераклигигача батафсил ўргатади. Муборак Асқарова, Ася Валиева, Файзиниса Эшдавлатова, Шоҳида Абдуқодирова каби ёшлар унинг биринчи қалдирғочларидир.

Тўгарак ўн йилда 1300 қизга таълим берди. Тўгарак аъзолари ўз ишлари билан Тошкент, Москва, Ленинград, Америка «Болалар ижодий» виставкаларида иштирок этишга муяссар бўлдилар.

1-мактаб ўқувчиси Гулчеҳра Илҳомова, 40-мактаб ўқувчиси Мавжуда Имомова, 115-мактаб ўқувчиси Ёқут Алимова ва бошқа тўгарак аъзолари тиккан В. И. Ленин панноси, Ленин ордени, Ўзбекистон ССР герби, дўппи (гунафша, жонон, кўкон), турли хил салфетка, миллий кўйлак каби ўндан ортиқ бадиий каштачилик санъати намунаси диққатга сазовор.

Х. БОТИРХУЖАЕВА,
Н. Островский номли пионер ва ўқувчилар саройининг методисти.

✦ ✦ ✦

ҲУРМАТ — МЕҲНАТ САМАРАСИ

Эрта тонг. Чилонзор ва Муқимий кўчалари муюлишидаги «Союзпечать»нинг 133-киоскаси олдида одамлар навбат кутиб туришибди.

— Менга «Тошкент ҳақиқати»

— «Огонёк» ва «Муштум»нинг янги сонини...

— «Тошкент оқшоми» борми? — каби илтимосларнинг кети узилмайди. Сотувчи аёл мижозлари сўраган газета-журналларни тезда олиб берар ва такаллуф билан кузатарди.

Матбуот янгиликларини тарқатувчи Нафиса Назирова уч йилдирки киоскада газета сотувчи бўлиб ишлайди. Ўз касбининг устасини чилонзорликлар яхши ҳурмат қилишади.

А. ҚОРАЕВ.

РЕПОРТАЖ

Тошкент бунёдкорлари

ДАРЁДАН ТОМЧИ...

Яқинда шаҳримизга жило бераётган қўли гул бинокорлар ҳузурида бўлдик. Биз биринчи галда танишган ва қалбимизга чексиз қувонч бағишлаган кишилар 6-трест, 58-қурилиш бошқармасининг 1-участка қурувчилари бўлди. Бу участка зарбдорлари ҳозир Луначарское шоссесида кўплаб бинолар барпо этишмоқда. Улар болалар яслисини қуриб битказиш арафасида туришибди. Сал нарироқда эса иккита беш қаватли, 196 квартирали улкан бино қад кўтаряпти.

Кўп қаватли бу бинонинг чекка деворлари ғиштдан, ўрта деворлари эса панеллардан қуриляпти. Бинокорлар хоналардан бирининг ўрта деворини энди тикламоқчи бўлиб турган эканлар. Шу пайт кўтарма кранда панель келтирилди. У икки девор оралиғига жойлаштирилди. Кейин махсус йўл билан ён деворларга мустаҳкам қилиб ёпиштирилди. Девор тайёр! Мана шу процессга атиги беш минут вақт кетди.

Қурилиш участкаси бошлиғи Т. Н. Дементьев бинокорлар билан бизни таништирди. Мана, зарбдор қурувчиларнинг бири, коммунистик меҳнат бригадасининг бошлиғи Облоқул Турсунов. Тошкент олий партия мактаби тингловчилари учун барпо этилаётган ётоқхоналардан бирини унинг азаматлари қуряпти. Ётоқхонанинг майдони 2 минг квадрат метр бўлиб, 400 тингловчига мўлжалланган. Белгиланган графикка кўра ётоқхона янги ўқув йилигача қуриб тугалланиши керак. Лекин бригада аъзолари август ойининг бошларига қадар қурилишни тамомлаб, бинони муддатидан олдин фойдаланишга топшириш мажбуриятини олишган.

Коммунистик меҳнат бригадасида 45 киши бор. Уларнинг ҳаммаси ҳам ўз касбини пухта эгаллаб олган йигит-қизлардир. Буларнинг орасида кўп йиллик тажрибага эга бўлган қурувчилар ҳам анчагина. Бригадир ёрдамчиси, ғишт терувчи Собиржон Мирзаев ўн тўрт йилдан бери, ғишт терувчи Салимбой Каримов эса ўн бир йилдан буён бунёдкорлик касби билан шуғулланишади.

Тезкорлик билан ишлаётган бинокорлар кунлик иш нормаларини 150—160 процентдан бажаришиб, янги Тошкентни бунёд этишда ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшмоқдалар. Айниқса, ғишт терувчилардан Зокиржон Жўрабоев, Саттор Соатлиев, Раҳматилла Жуманиёзов, Толик Алексеев ва бошқаларнинг меҳнат ғайрати таҳсинга сазовордир.

1-ётоқхона қурилиши билан айни бир вақтда 2-ётоқхона биноси ҳам қад кўтармоқда. Бошқарма бинокорлари бу бинони ҳам муддатидан олдин қуриб тамомлаб, бошқа қурувчиларга уй-жой қурилишида ёрдам беришмоқчи. Қурувчилар бинони тез қуриш билан бирга уларнинг сифатли чиқишига ҳам алоҳида эътибор бермоқдалар.

Тошкентлик бинокорлар пойтахтимизга келган қардош қурувчилардан миннатдор бўлиб гапиришмоқда.

— Ростини айтганда, биз қардошларимиздан кўп нарсани ўрганмоқдамиз, — дейди қурилиш участкаси бошлиғи Т. Дементьев, — Улар бизга фақат маслаҳатлари, илғор тажрибаси билангина эмас, балки қурилиш материаллари билан ҳам ёрдам бермоқдалар. Масалан, яқинда ғишт етишмай қолса бўладими? Шунда москвалик бинокорлар дарров ёрдам қўлларини чўздилар. Дарвоқе улар—москвалик ҳамкасбларимиз ҳув анави ерда қурилиш ишларини олиб бормоқдалар.

Москваликларнинг қурилиш майдончаси тошкентликларнинг шундай ёнгинасида экан. Бу ерда Ленин орденли «Главмосстрой»га қарашли 8-қурилиш бошқармасининг 102, 103, 106, 110-қурилиш участкалари азаматлари ишламоқдалар. Зарбдорлар 60 минг квадрат метр уй-жой бинолари қуриб бериш учун қатъий бел боғлаганлар.

Биз аввал 101-қурилиш участкасининг ишлари билан танишдик. Бошқа участкаларда бўлгани каби бу ерда ҳам иш уч сменада ташкил этилган. Қурувчилар учун иш эрта тонгда бошланади. Улар бирон дақиқани ҳам зое кетказмаслик учун астойдил ҳаракат қиляптилар. Бунинг боиси — уларнинг тошкентлик қардошларига тўртта беш қаватли уй қуриб беришга аҳд қилганлигидадир. Бу уйларнинг ҳар бири 180 квартирадан иборат бўлиб, умумий саҳни 16.5 минг квадрат метрни ташкил этади. Қурувчилар 6 та бинони йил охиригача топшириш учун ҳар бир дақиқадан фойдаланаётирлар. Қурилиш участкаси бошлиғи Н. Сергеев бинокорларнинг ишлари, режалари ҳақида гапириб берди.

Участкада икки бригада бўлиб, улардан бирига А. Давидов бошчилик қилмоқда. Бригадада 44 қурувчи ишлайди, 55 кишилик иккинчи бригадага Х. Хомякин раҳбарлик қилмоқда. Иккаласи ҳам комплекс бригада — ҳамма мутахассисликдаги қурувчилар ўзларидан топилади.

Бригада аъзолари «иш унумини ошириш, биноларни зилзилага чидамли қуриш» шиори остида ишламоқдалар. Тоши, улар қурган уйларда яшаган кишилар бинокорларни фақат яхши сўз билан, миннатдорчилик билан эслайсинлар. Қўли гул илғор қурувчилардан В. Сурков, В. Саркис, А. Зокиров, Н. Медведьев, А. Морозов, С. Антонов ва бошқалар фидокорона меҳнатлари билан ана шу мақсаднинг тўла амалга ошишига салмоқдор улушларини қўшмоқдалар.

— Мен уруш йилларини яхши эслайман, — дейди ўртоқ Н. Сергеев, — уруш вақтида Тошкент бизга жуда кўп ёрдам берган. Энди навбат бизга келди. Шунинг учун биз қурилиш суръатини тезлаштириб, бир жон, бир тан бўлиб, меҳнат қилмоқдамиз.

Бошлиқ ҳақ гапни айтди. Ҳозир участка бунёдкорлари бир жон, бир тан бўлиб меҳнат қилмоқдалар. Ғишт терувчиларнинг ҳар бири 1200—1400 дан ошириб ғишт термоқдалар. Бу кунлик норма 180 процент бажарилди, деган сўздир.

Қардошларимиз ва тошкентлик қурувчиларнинг меҳнат шижоатлари ана шундай. Биз улар қўлга киритаётган ютуқларнинг баъзи бирларинигина ҳикоя қилдик, холос. Бу дарёдан томчи демакдир.

А. НАСРИДДИНОВ

КРИМИНАЛИСТ ШУБҲАДАН ХОЛИ ҚИЛДИ

Бўлган ҳамма воқеа олди-қочди кинофильмидаги сингари эди. Криминалистлар ечган муаммо ҳам шу қадар чигал эди. Лекин улар сиртдан қараганда айбдор деб ҳисобланган кишининг айбсиз эканлигини исбот қилиш учун тер тўкдилар.

Бўлган воқеага бир шофёр айбдор бўлса керак деб шубҳаланди. Ваҳоланки, у ҳодисага мутлақо алоқадор эмаслигини айтарди. Ҳақиқатда йўлда бахтсизлик ҳодисаси рўй берганида гаражда унинг машинаси бўлмаган. Аммо унинг машинаси ҳодиса рўй берган жойда ҳам бўлмаган. Шофёр шундай дерди. Аммо бир эмас, бир нечта мавжуд далиллар эса унинг сўзига хилоф бўлиб чиқарди.

Кечаси шаҳарнинг кимсасиз чеккасида номаълум юк автомобили уриб йиқитган кишининг пиджагида кўк бўёқ излари топилди. Шубҳа қилинган шофёр машинаси ҳам шу бўёққа бўялганди. Бундан ташқари шу шофёрнинг машинасидан пиджак газламасининг ипига ўхшаш юнг ип ҳам топилди. Демак, мавжуд далиллар гувоҳ тариқасида олса бўлгудек етарли эди. Ҳақиқатда ҳам шундаймикин?

Аммо шофёр ниҳоят самимий тарзда тониб турганлиги туфайли муфассал криминалистик экспертиза бошлаб юборилди.

Даставвал бояги ип олинди. Текшириб кўрилганида ипнинг туси, йўғонлиги, сифати пиджак тикилган материалники билан айнан ўхшаш эди. Лекин фабрикада тайёрланган бир хил пиджак кийиб юрадиган кишилар оз дейсизми? Шулардан биронтаси машина ёнидан ўтаётиб пиджагини унга илинтириб ўтган бўлиши мумкинку!

Криминалистлар шундай ҳам бўлиши мумкин дейишиб, бўёқни химиявий анализ қилишди. Шунда машинадаги бўёқ билан пиджакдаги бўёқ бошқа-бошқа эканлиги маълум бўлди. Гумон билан қўйилаётган айб шофёрдан соқит қилинди. Энди тергов бошқача тус олди ва ҳақиқий айбдор топилди.

Тошкентдаги суд экспертизаси илмий тадқиқот институтининг директори, юридик фанлари кандидати В. У. Умаров шу воқеани гапириб берди.

— Олдимизда турган биринчи ва энг муҳим вазифа жиноятни фош қилишда тергов органларига ёрдам беришдир. Бунда бизга энг янги криминалистик анализ методлари, дастлаб қараганда назарга илмас даражада бўлган далилларнинг фарқига бориб, жуда кучли микроскоп сингари керакли миқёсда катталаштириб кўрсата оладиган такомиллашган аппаратлар қўл келади. Бизнинг институтимиз ана шу мақсадда ташкил қилинган, унинг тузилганига ўн йил бўлаётир.

Шу йиллар мобайнида сизнинг моҳир мутахассисларингиз қўлидан келолмайдиган ишлар ҳам учраган вақтлар бўлдими!

— Бўлгани йўқ, ишга қатъий илмий тарзда ёндошилганда умуман бундай ишлар бўлмайди. Биз эса айни илмга амал қилиб синчиклаб иш қиламиз.

— **Шофёр билан бўлгани сингари, биронта ҳам далили қолмаган жиноят содир бўлса-чи!**

— Бундай ҳоллар оз мунча эмас. Криминалист жиноятчи изидан қандай борган бўлса, шундай сабот-матонат ва диққат-эътибор билан софдил киши бошидан гумонни ҳам халос қилади. Чунки, совет қонунлари ҳақиқатга хизмат қилади. Айбсиз кишининг шаънига доғ тушмаслиги учун ходимимиз неча кунлаб, ойлаб шуғулланиши керак бўлганида ҳам вақтини ҳеч аямайди.

Бу гаплар институтимизнинг ҳамма хизматлари — криминалистик, физика-трассалогик ва химик-биологик тадқиқот бўлимларига, автотехника экспертизаси бўлимига баббаравар оиддир. Бўлимларнинг номига қараб ҳам бизда юристлар, физиклар, химиклар, биологлар, фармацевтлар, экономистлар, молия ходимлари, автомобилчи инженерлар ва бинокор инженерлар ишлаётганлигини билиш мумкин.

Ҳужжатларни техника жиҳатидан тадқиқ қилувчи бўлимда ҳеч кутилмаган ишлар чиқиб қолади. Бу бўлимнинг мудири А. М. Питиримов билан танишишни тавсия қиламан. У киши ветеранларимиздан бири. Кўп қизиқ гаплар айтиб бериши мумкин.

Мудир ҳикоя қилар экан, репортер блокнотини тўлдираётган қаламни кузатиб турарди. У шу заҳоти дастхат нима эканлигини «шарҳлаб берди». Кишининг дастхати тахминан 25 элементдан ташкил топиб, шуларнинг комбинацияси дастхат кимники бўлишини кўрсатиб беради. Агар ўнг қўли билан хат ёзиб юрган киши қаламни чап қўлига олиб ёзиб ўзининг ким эканлигини яширмоқчи бўлганида ҳам барибир бунинг уддасидан чиқолмайди. Ўзганинг хатига ўхшатиб ёзиб бўлмаганидек, бу ишни ҳам қилиб бўлмайди.

Бир куни институтга бир ҳужжат келтиришди. Ҳужжатга кўра, ижарага телевизор олиб, уни қайтариб бермаган кишининг каттагина пул тўлаши

лозим эканлиги кўриниб турарди. Чунки, ҳужжатда шу кишининг имзоси турарди. Ҳақиқатда ҳам ўша кишнинг имзосини текшириб кўрилганида имзо сохта эканлиги маълум бўлди.

Бир аёл меҳнат дафтарчасини сохталаштирган, деб айбланди. Бу аёл никоҳдан кейиноқ дафтарчада ўз қўли билан ўз фамилиясини ўчириб, эри фамилиясини ёзган. У бу ишни, албатта, соддалигидан қилган. Аммо биз ўрнига янги фамилия ёзилган, ўчирилган эскиси ҳам айни шу аёлнинг фамилияси эканлигини исбот қилишимиз лозим эди. Бу ҳам комплекс анализ методи билан исбот қилиниб, қоғознинг турли қатламлари ўрганилди, микроскопик суратга олиб борилди.

Бундан ҳам мушкулроқ бир воқеани эшитинг. Гражданлар уруши ветеранларидан бири собес органларига кўрсатган эски ҳужжатда сақланиб қолган ёзувлар оз эди. Вақт ўтиши билан ҳужжатда қайси сўзлар униқиб ўчиб кетганлигини билиш учун институтга мурожаат қилиб ёрдам беришни сўрашган. Ҳужжатнинг бутунлай дабдаласи чиқиб кетганидан унинг эгаси қалин қоғозга сликат елим суртиб, ҳужжатни ёпиштириб қўйган. Бу елим таркибидаги ишқор моддаси ҳужжатнинг энг муҳим жойларини—санаси, муҳри, штампнинг рангини қочириб юборган.

Криминалистлар шундай эканлигини аниқлашгач, масалани ойдинлаштириш учун зарур аппарат олишди. Ҳужжатга ультра-гунафша нурлар тарамини тушириб, айқаш еруғлик фильтр ойнакларини қўйишди. Ўчиб қолган деб ўйланилган ёзувлар шунда тадқиқотчиларнинг кўз ўнгида—стериоскопик микроскоп остида шуълапана бошлади.

Қийин ишми, албатта қийин. Лекин ветеран учун жуда муҳим ҳисобланган қарийб ҳамма ёзувлар тикланди. Масалан, штампда «брон... революционний» деган сўзлар бўлганлиги ўқилди. Ҳужжат 1918 йил, 22 мартда берилганлиги аниқланди. Шу маълумотлар бошқа ҳужжатлар билан бирга етарли эди. Институт яна бир яхши кишига яхши хизмат кўрсатди.

Е. МАЙОРОВ,
ЎзТАГ мухбири.

Тошкент.

СУРАТЛАРДА: химия биология текширишлари бўлимининг (чапдан ўнгга) эксперти Насиба Исмоилова, илмий ходим Ҳадича Комилова, катта лаборант Зинаида Надолская ва бўлим мудири Ева Венгерская.

Экспорт институти баллистик ва трассологик текширишлар бўлимининг катта илмий ходими Н. Макарова.

Спектограф олдида физика институти техника — криминалистик бўлимининг катта илмий ходими Таисия Максимовна Демина.

Н. Клюшнев фотолари. (ЎзТАГ).

ШАРҚ ЮЛДУЗИ — МАРТ СОНИДА

«Шарқ юлдузи» журналининг учинчи сони босмадан чиқди. Унинг дастлабки саҳифалари буюк пролетар ёзувчиси Алексей Максимович Горькийга бағишланади. Бу саҳифаларда М. Горькийнинг «Бўрон қуши қўшиғи» асари, «В. И. Ленин» очеркидан парча, ёзувчи К. Фединнинг М. Горький ҳақидаги асари эълон қилинган.

«Абадий қалбимизда» умумий сарлавҳаси остида Р. Мажидий, А. Алматинская, Э. Шемизодаларнинг М. Горький ҳақидаги хотиралари чоп этилган.

Журналда шоира Зулфия ўзининг «Аланга» материали билан қатнашган. Шунингдек, «Қизлар гулдастаси» умумий сарлавҳаси остида шоиралардан Г. Жўраева, Э. Охунова, Г. Нуриллаева, О. Ҳожиева, Ҳ. Худойбердиева ва бошқаларнинг янги шеърлари эълон қилинган.

Журнал ўзининг бу сонидан бошлаб ёзувчи Шуҳратнинг «Жаннат қидирганлар» романини эълон қила бошлаган. Ёзувчи Назир Сафаровнинг «Кўрган кечирганларим» қиссасининг давоми ва адабиётга оид кўпгина қизиқарли материаллар берилган.

ҲИКМАТЛАР

Максим ГОРЬКИЙ

...Халқ битмас-туганмас куч-ғайрат манбаи бўлиб, ҳамма имкониятларни заруратга, ҳамма орзуларни ҳақиқатга айлантириш фақат унинг қўлидан келади, холос.

Мен инсондан яхшироқ, мураккаброқ ҳеч бир зотни билмайман.

Инсон айни меҳнати ва фақат меҳнати билан улуғдир, бинобарин, инсоннинг меҳнатга муҳаббати нечоғлик оташин бўлса, унинг ўзи шунчалик улуғвор бўлади, қилаётган иши эса шунчалик маҳсулдор, гўзал бўлади.

...Инсондан ёдгорлик бўлиб, фақат унинг ишлари қолади, холос.

Ҳаёт донишн инсонлар донишидан ҳамма вақт чуқурроқ ва кенгроқдир.

...Талант—ўзига ўз кучига ишониш, демакдир.

Онани улуғлайлик, унинг муҳаббати чегара билмайди, бутун олам унинг сийнасидан парвариш топган! Одамдаги ҳамма гўзал нарсалар — қуёш нуридан ва она сутидандир, дилимизда ҳаётга муҳаббат уйғотиб турган ҳам шулардир!

...Китобни севингиз, у тирикчилигингизни енгиллаштиради, ола қуроқ ва ғоят чалкаш фикрлар, ҳиссиётлар, ва воқеаларнинг тагига етиб олишингизга дўстона кўмаклашади, у сизга инсонни ва ўз-ўзингизни ҳурматлашни ўргатади. У оламни, одамни севишга ундаб, шуурингиз билан қалбингизга илҳом бахш этади.

Санъат одамларни олижаноб бўлишга ўргатмоғи керак...

Санъаткор — ўз мамлакати, ўз синфининг улкан ҳиссиёти, унинг қулоғи, кўзи ва қалбидир; у— ўз даврининг садосидир.

Адабиётнинг мақсади — ўзини тушуниб олишда инсонга кўмаклашиш, унда ўзига нисбатан ишончни ошириш ва ҳақиқатга интилишни кучайтириш, одамлардаги бемаъни хислатларга одамларнинг яхши фазилатларини юзага чиқариш, уларнинг дилида уят, ғазаб, мардлик уйғотиш, одамларнинг чинакам забардаст бўлмоқлари ва ўз ҳаётларини нафосатнинг муқаддас руҳи билан чулғамоқлари учун ҳамма чораларни кўришдан иборат...

Ўзингга бераҳм бўл — дунёда энг ғурурли, энг гўзал ҳикмат шу. Ўзига бераҳм бўлишнинг уддасидан чиққан одам қандини урсин!

Дунёда инсонликдан улуғ мартаба йўқ.

Ҳаётнинг энг яхши лаззати, энг буюк қувончи—ўзингни одамларга даркор ва яқин деб билишдир.

Танқид қилиш ҳуқуқига эга бўлмоқ учун бирон ҳақиқатга ишонмоқ керак.

Виждонинг йўқ экан, минг ақлли бўлсанг ҳам, кўп кўра олмайсан.

Ҳақиқат масаласи— унчайин содда масала эмас. Ҳар бир синфнинг ўз ҳақиқати бор. Ҳар бири ҳам ўз ҳақиқатини ҳамманикидан ҳаққонийроқ деб ҳисоблайди. Биз бир ҳақиқатга — ишчилар синфининг, меҳнат аҳлининг ҳақиқатига амал қиламиз. Бу энг ҳалол ҳақиқатдир. Большевиклар партияси ҳам ана шу серкўлам ҳақиқатга хизмат қилмоқда ва эгриликка қарши курашмоқда.

Ажални писанд қилмай ҳаёт бунёд этаётган, ажални енгаётган киши қаҳрамондир.

Жамики фактларнинг, жамики фикрларнинг либоси — сўздир.

Қаҳрамонона иш — қаҳрамонона сўзни талаб қилади.

КУНЛАРДАН БИР КУН...

✦ Лев Толстой отлиқ, Максим Горький пиёда гаплашиб келишаётган экан. Иттифоқо, йўлнинг қоқ ўртасида суҳбатлашиб турган уч аслзодага олисдан кўзлари тушибди. Уларнинг извоши билан эгарлоғлиқ оти кўчага кўндаланг бўлиб, йўлни тўсиб қўйган экан. Аслзодалар икки адибни кўриб, юзларини терс ўгиришибди, лекин эгарлоғлиқ от жойидан жилиб, Толстойнинг отига йўл бўшатибди.

— Анави аҳмоқлар ўзини таниб-танимасликка солди-ю, аммо от Толстойни ҳурматлаб, йўл бўшатиб берди, — деган экан шунда Лев Николаевич.

✦ Бир неча йил муқаддам «Труд» газетаси театр танқидчиси С. Валериннинг мақоласини босиб чиқарди. Автор бу мақоласида Малий театр ўзининг ажойиб бадиий анъаналарини аста-секин қўлдан бериб қўймоқда, деб бунга ёш актриса Н. А. Розенелни мисол қилиб кўрсатди.

— Валерин ақлдан озиб қолганми ўзи! — дейишди баъзи артистлар мақолани муҳокама қилиб. — Розенель — Луначарскийнинг хотини эканлигини билмайди шекилли!

Режиссёрлардан бири дарров Анатолий Васильевичнинг ҳузурига борди. У редакциянинг таъзирини бериб қўйинг, ёш артистлар тўғрисида иккинчи бундай мақола чиқармайдиган бўлсин, деб Луначарскийдан қаттиқ илтимос қилди.

Луначарский режиссёрнинг гапини индамай, диққат билан тинглади. Лекин унга тез, лўнда ва сира кутилмаган жавоб берди.

— Газета жамоатчилик фикрини ифода этади, — деди қатъиян маориф халқ комиссари, — менинг эса редакцияга ўз фикримни зўрлаб ўтказишга асло ҳаққим йўқ...

✦ Бир группа совет ёзувчилари атоқли инглиз адиби Жон Бойнтон Пристлининг уйида меҳмон бўлишибди. Пристлининг хотини машҳур археолог олима экан. У хотинини меҳмонларга таништириб, бундай дебди:

— Хотинимнинг мендай абжағи чиққан одамга турмушга чиққанини фақат унинг археологияга бўлган табиий муҳаббати билан изоҳлай оламан...

✦ Венгрия телевидениесининг дирекцияси томошабинларга ҳаммадан кўра кўп ёқадиган диктор кимлигини аниқламоқчи бўлди. Дирекция телетомошабинларга мурожаат қилиб: «Ўзингизнинг севимли дикторингиз экранда кўринганда, уйингиздаги ҳамма электр чироқларни ёқиб қўйинг» — деди. Кароли Тот деган диктор экранда пайдо бўлган маҳалда мамлакатда сарфланаётган энергия бирдан кўпайиб кетди. Шу тажрибани ўтказиш вақтида кўп кичик станциялар ишдан чиқди...

ЖАННАТ ҚИДИРГАНЛАР

ШУҲРАТ

(РОМАНДАН ПАРЧА)

Бир эҳтиётсиз ҳодиса сабаб бўлмаганда Аъзам Нафисага уйланмаган бўларди.

У осмонда эди, осмонда бўлмаганида ҳам ўзини шундай ҳис қиларди. У шундай кишига ёки шундай оиланинг қизига, жилла бўлмаганда, қариндошларига уйланиши керак эдики, бу қариндошлик уни амал ва обрўй чўққисига сакрашига бир трамплин ролини ўйнасин. Студентлигида бир қиз билан гаплашиб юрди. Қиз ниҳоятда чиройли эди. Ҳатто муаллимлар орасида ҳам уни кўзи остига олиб қўйганлар бор экан. Лекин қиз Аъзамни маъқул топиб, у билан учрашиб турди. Бу орада Аъзам ўз андазасига солиб ўлчаб кўрса, қизнинг на оиласида, на уруғаймоғида «трамплин» бўладиган кимса бор: қиз институтни тугатса уруғда ўрта бармоқ бўлиб кўзга ташланадиган одам шу бўлади. Бундан кўнглининг бир томони чўккан бўлса ҳам, Аъзам қоронғида қора, ёруғда оқ кўриниб, умидини узиб кетмади. Унинг ҳусни лангар бўлиб қирғоқдан узоқлашишга қўймасди. Лекин шу орада, бир ўртоғининг тўйида бошқа бир қиз билан кўз уриштириб қолди. Қиз ҳам ортиқча ғожлик қилмай, учрашувга рози бўлди. Учрашишди. Аъзам кўриниб турган ҳусни, барвасталигидан ташқари ўз ички фазилатларини ҳам очиб ташлади. Қиз ҳам худди шундай йигит учун яратилгану, вақтисоати келгунча якка юргандек чиппа ёпишди-қўйди. Унинг тоғаси катта амалдор, амалдор бўлганда ҳам қаерга узатса қўли етади, нима деса сўзи ўтади. Аъзам уни орқаворатдан таниб, бир маросимда учрашиб, жиндай ровиш ҳам қилиб қўйди. Тарқалиш вақтида, у билан қуюқ хайрлашди, орқаси билан анча ергача юриб борди, юзини табассумга тўлдириб, қўлини кўкрагидан узмади.

— Зап тоғангиз бор экан-да, — деди қиз билан эртасига учрашганда очилиб, — бирам хушмуомала, бирам маданиятли эканлар, лабларидан бол томади. Бунақа одам билан йўл юриб адашсанг нақ жаннатнинг ўзгинасидан олиб чиқади. Е тавба, уч соат ёнларида ўтирибман, бир лаҳзадек ўтиб кетибди-я, юзларидан нур ёғилади. Фаришталари одам деб шунақаларни айтса керак-да, а? Сизларникига кўп келиб турадиларми? Ойингизга ака бўладиларми, уна?

— Акалари. Келиб турадилар, лекин кўп эмас.

— Нега унақа қиладилар. Мен сизнинг ўрнингизда бўлсам тез-тез келадиган қилиб олардим.

— Ҳо, — деди нозлангандек қиз, — холаларимдан балога қоларман. Ойимлардан бошқа яна бешта опасингиллари бор. Расамади билан бориб-келадилар-да.

Аъзам гўё шу қизга уйлангану, арзанда жиян-куёв бўлмаганига ўкингандек ичида холаларини койиб қўйди. Қани энди ёлғиз тойлоқ бўлиб туғгани эмса! Дарров ўзига далда берди: бу ёғи ўзимга боғлиқ, ҳовлисида кириб, қули билан чиқиб турсам менга боқмай нимга боқади.

Лекин... Лекин қиз бир кўрганда жиз этиб жигар-бағрингдан оладиган чиройли эмас, совуқроқ, бунинг устига чиллак оёқ, сал лапанглаброқ ҳам юради. Шу томонини ўйлаганда Аъзамнинг кўнгли хира тортар, иззат-нафси камситилгандек ўхшарди. Ахир, мавқли одамнинг хотини ҳам чиройли бўлиши керак-да.

Аъзам икки ўт ўртасида эди: ё чиройли хотину ўзинг учун ўл етимлик, ёки чиллак оёқ, совуқ хотину обрўй ва амал. Иккиси икки бармоқ бўлиб, қайси бирини тишласа шуниси оғрир эди. Анча вақт боши қотиб юрди. «Эй, худо, шу амалдор чиройлигининг тоғаси бўлиб қўя қолса нима қиларкан!» деб ўкиниб, на унисининг, на бунисининг бошини очиб қўйди. Лекин мақолда: «Икки кишини тенг қучоқлаган биридан ажралади» дейилса ҳам Аъзам иккаласидан ажралди. Аввал чиллак оёғи унинг эгар-жабдуғини йиғиб қўлига тутди:

— Қани, туёғингизни шиқиллатиб қолинг, шериклик ош қорнимни оғритади.

Аъзам ганграб, «ҳой-ҳой, ўзи нима гап?» дегунча қиз этагини қоқиб жўнади.

Худди шунинг эртасига чиройли ҳам ўшқириб, ҳар қадам босишидан қаҳр-ғазаб ёғиб ваъдага келди. Салом ўрнида:

— Уятмасми? — деди ва йиғламсираб бир-икки тарсаки қўйиб юборди, — мунофиқ!!

Аъзам юзини ушлаганча қолаверди.

Бу икки зарба Аъзамнинг кўзини мошдек очди. Анча вақтгача бирор қизга гап ташлагани юраги бетламай юрди, ҳатто сотувчиси аёл бўлган магазинларга ҳам кирмади. Лекин вақтдан яхши дори йўқ: не-не жароҳатларни даволайди. Не-не аччиқ аламларни унут қилади.

Аъзам институтни битириб, инженерлик дипломи қўлига тегиши билан ўзини яна бошқача ҳис эта бошлади, гўё бутун гаплар ўша студентлик билан, институт даргоҳида қолиб кетди. Энди ўз ниятини рўёбга чиқарса бўлади. Лекин бари бир ўша ҳодиса кўнглининг аллақайси бурчагида чағир тош бўлиб ётарди.

Албатта энди у илон чаққан кишидек ҳар ола арқонга гумонсираб боқади. Шундай бўлса ҳам бир-икки қизни чўқилаб ташлаб кетди, гўё у ўзига тенг қидирарди. Баъзи бир ўртоқлари таъна қилишса,—ахир итлар ўзига жўра топгунча қанча бир-бирни ҳидлашади-ю ахир биз одаммиз, табиатнинг олий санъати!— деб фалсафа сотарди. Шу туфайли бўлса керак, студентликдаги баъзи бир ўртоқлари уни ташлаб кетишди. Лекин бунга Аъзам ортиқча парво қилмай «ҳозир оддий инженерман, шундай қилишяпти, сал баданимга кам югуриб, стулим креслога алмашсин, ҳаммаси ҳид билган қумурсқадек ўрмалашиб қолади» деб ўзига тасалли бериб юрди. Не ажабки, унинг стули креслога ҳадеганда алмашмас, нияти уфққа ўхшаб, у интилган сари нарига кетиб борарди. Бўлмаса у тинч ётгани йўқ: бошлиғига саломни ҳамманикидан қуюқроқ беради, уйини, бола-чақасини сўраб туради, байрамларда идорада табриклагани етмагандек уйига алоҳида меҳри барқ уриб турган телеграмма юборади, командировкага кетса кузатиб, келса кутиб туради. Интизоми яхши, ишига ҳам бажонидил киришади-ю назарга тушмайди. Кимдир унинг олчи ошиғини чикка қилиб қўяётганга ўхшайди, қадрига етмаётгандек туюлади. Бу нарса мушук бўлиб ичини тирнаса ҳам, «сабр қил, азизим, ҳар нарсанинг ўз мавриди бор. Кўвачада бевақт очилган гул, бари бир, гул эмас, салга сўлади» деб ўзини босиб юрарди. Лекин у барқ уриб, мангу очиладиган фурсат қачон келишини энтикиб кутарди, баъзан диққи-нафас бўлиб кетарди. Бу диққи-нафаслик шишанинг бўғизини ушлатди. Ана шунда мурод-мақсадига етаётгандек яйрайдиган бўлди. Ана шундай яйраган кунларидан бирида такси ёллаб, орқа ўтирғичида оёғини тираб (гўё раҳбарининг юришига тақлид ва бир томони машқ қилиб) келаётганда бир аёл киши қўл кўтарди. Шофёр:

— Олсам майлими?—деган эди, сахийлиги тутиб кетиб:

— Марҳамат!—деди.

Лекин машина ойнасидан ўрта ёш бўлиб кўринган аёл ёшгина дўндиқ қиз экан. Унинг йўли терс бўлса ҳам Аъзам розилик билдирди. Шофёр елкасини қисиб олгач, Аъзамдан сўради:

— Ундай бўлса, сизни олдин ташлаб келаман-да?

— Йўқ, маданиятсизлик бўлмасин, аввал бу кишини...—Қиз «йўқ, йўқ» дейишига қарамасдан Аъзам машинани қизнинг йўлига солдириб юборди. Қиз аввалига қизарди, кейин миннатдорлик билдирди:

— Борадиган жойингизга кеч қоладиган бўлдингиз-да, меники жудаям тиқилинч эмас эди.

— Вокзалга эмаски, поезд кетиб қолса. Уйга қайтяпман. Иш кўпайиб, бир оз кечроқ қолишга тўғри келди.

Қизи тушкур шўхгина экан, олдин бир кулиб, кетидан сўз билан чимчилаб олди:

— Янгамдан қўрқар экансиз-да!

— Оҳ, қани қўрқсам ҳам, ўзлари бўлса!

— Қаёққа кетганлар?

— Билмасам.

— Вой, бу кишини қаранг, ўз хотинларининг кетган ерини билмайдилар.

— Чунки менга хотин бўладиган қиз ҳали ойисининг сочини ўриб, уйида ўтирибди.

Қиз «вой!» деди-ю боягидан ҳам баттар қизариб кетди, кўзини ердан олди.

Туйғулар қанотида. С. Маҳкамов фотоэтюди.

КОНВЕРТЛАРНИ ОЧГАНДА

«Лабдаги қанд
табассумингдан
Пиёлага ташлагил бир оз».
«Игрек дарвозабон, икс —
ҳужумда.
Чарм тўп ўрнида ой билан
қуёш».
«Рўпарангда ўргилиб
айлангандим арзи дил,
Тил бириктиб ҳайдадинг
чимирилган қош билан».
«Оҳ найлайин қалбим
деворин
Қилиб олдинг ўзингга
қафас».
«Бахил одамнинг уйига
Бахт посадка қилмайди».
«Тоғ бошида тул кийиклар
Айриликдан сўзлайди».
«Бармоғимдай
Бири узун,
Бири қисқа,
Чайир шеърларим...»
«Она десам пишқирар
дарё».
«Мен қалбимни сувга
очаман,
Илинса деб, ёр кўзасига».
«Қалбимга кирганди ёр
Бўлиб ойнинг ўроғи».
«Қалин юз дўнг пешона
ичра
Сен ҳаётга тинмай боқасан».

БАЧКИ САТРЛАР

«Йигитнинг бункери тез-тез тўлиб турарди». [Лавҳадан].

«Оригиналликни шеърнинг онаси деб билиш даркор». [Маслаҳат].

«Ҳужумчи тўпни боши билан тепиб юборди». [Радиорепортаждан].

«Қиз узун ва ингичка киприкларини товони баланд ингичка туфлисига қадаб турарди». [Ҳикоядан].

«Қиз шеър дафтарини жонини суғуриб олаётгандай, зўрға бизга тутқазди». [Радио лавҳадан].

«Ҳеч бўлмаса имо билан
Бедор этсанг бўлмасмиди!»
[Қўшиқдан].

«Унинг чаққон қўллари чаноқдаги интизор пахталарни раҳмсизлик билан суғуриб-суғуриб ола бошлади».

[Ҳикоядан].

АЖОЙИБОТЛАР

Лочинлар— кўмакчи

Паррандаларнинг учиб кетаётган самолётлар учун қанчалик хавфли эканлигини учувчилар яхши билишади. Агар «қанотли ўқлар» ердан кўтарилаётган ёки қўниш учун пастлай бошлаган самолёт ва айниқса, реактив самолёт билан тўқнашиб қолгундай бўлса, фалокат юз бериши мумкин.

Шунинг учун ҳам Шимолий Европанинг кўпгина денгиз бўйи аэропортлари ўргатилган лочинлар сақлайдилар. Бу лочинлар аэродром тепасида гала-гала бўлиб учиб юрадиган чорлоқларни қувлаб юборишади.

Асалариларга қийин бўлди

Бразилия қишлоқ хўжалик министрлигининг вакили яқинда Бразилиядаги асалариларга қийин бўлди, деган фикрни билдирди. Бразилияга асаларилар Европадан келтирилган бўлиб, ўз ватанида улар бир йилда атиги уч ой асал тўплар эди. Бу ерда эса бутун йил давомида тинимсиз меҳнат қилишади. Чунки Бразилияда гуллар йил бўйи очилади.

Ҳозир мутахассислар Бразилиядаги асаларининг «иш кунларини изга солиш чораларини топишни» ўйламоқдалар.

Елкага ёзилган васият

Сан-францисколик бир матрос: «Севгилим учун ҳеч нарсани аямайман»,—деган фикрга келади ва елкасига тушь билан қуйидаги васиятни ёздиради: «Бутун бисотимни Лолага қолдираман». Бироқ нотариус васиятнинг тагида васият қилувчининг шахсий имзоси бўлмаганлиги сабабли бу «ҳужжат»ни тасдиқлашга унамайди. Матрос эндиликда ҳар куни ойна олдида машқ қилмоқда. У йил охирига қадар ўз елкасига имзо чекишни ўрганиб олмоқчи.

Кўкдан тушган тўёна

Калабриялик деҳқон Назари қизини узатиб, тўйни ҳовлининг ўртасида ўтказаётган пайтда, дастурхон устига лоп этиб, кўкдан тирик қўзичоқ тушди. Лекин уй эгасининг хурсандлиги узоққа бормади: қўзичоқ кетидан оқ дастурхонга каттакон бир бургут тушиб, қўзини шартта кўтариб кетди. Бургут осмондан учиб кетаётиб, ўлжасини чангалидан тушириб юборган экан.

Коллекционернинг ёрдами

Маълумки, Владимир Маяковский конфетга ўраладиган қоғозлар учун ҳам кўп шеърлар ёзиб берган. Лекин унинг бу шеърлари архивда сақланиб қолмаган. Шоир асарларининг тўла мажмуасини тайёрлаш вақтида конфет қоғозларини йиғувчи коллекционерларга мурожаат қилишга тўғри келди. Уларнинг ёрдами билан В. Маяковскийнинг 30 та тўртлиги топилди.

«1916 йилги аёллар исёни».

«Паранжининг ёндирилиши».

Л. Рябцев линогравюралари.

• Навоий кўчасидан фоторепортаж

Тун оғушида

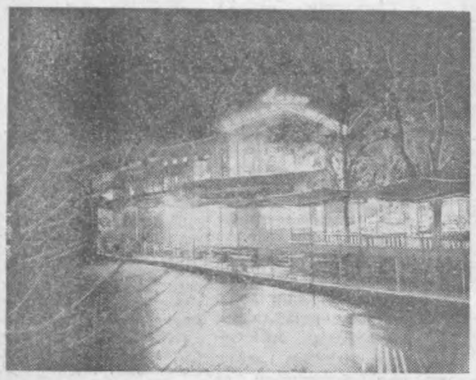

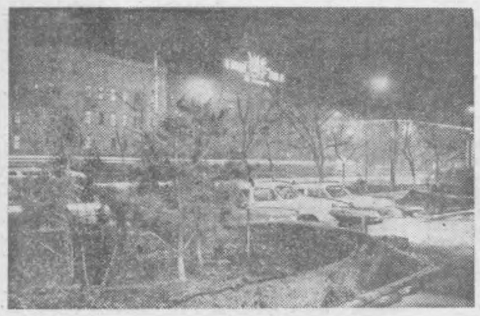

Тун. Йўловчилар ҳаракати тинган. Аҳён-аҳёнда кўчаларда енгил машиналар ғизиллаб ўтиб қолади.

Ҳамроҳим Л. Петренко билан шаҳар қучоғини кезиб юрибмиз. Муаззам пойтахт ширин уйқуда.

Навоий проспектидамиз. Улуғ мутафаккир номи билан аталган бу кўча кундузи серҳаракат, сергавжум бўлади. Лекин ярим тунда ажойиб манзара касб этар экан.

Анҳор бўйидамиз. Оқаётган сувнинг шовуллаши гоҳида эса шивирлаши ёқимли туюлади. Сув буйидаги Анҳор ошхонасига кўзимиз тушди. Ҳамроҳим дарров объективни тўғрилаб суратга олди.

Бу шинам ошхона кун бўйи минглаб хўрандаларга хизмат кўрсатди. Мана шу дақиқада пазандалар orom олишмоқда. Ошхонада стол стуллар саранжом-сариштa қилинган.

Йўлда давом этдик. Юз одимларча юришимиз билан тўхтаб қолдик. Сўлим гулзор оғушига «чўмган» машиналар рўпарадаги лойиҳалаш институтининг инженер-конструкторларига қарашли. Ижодкорлар юқори қаватда муҳим иш билан банд. Улар Ўзбекистон далалари учун навбатдаги буюртмани тугатиш иштиёқидалар.

Проспектдан тўғри бориб Санъат саройининг олдидан чиқдик. Саройда сўнгги сеанс боряпти. Яна бироз вақт ўтиши билан 2,5 минг томошабин бу ердан ҳурсанд бўлиб чиқади.

Мана бу суратга қаранг. Унинг пештоқидаги ёзувидан биласиз. Бинонинг иккинчи қаватидаги чироқлар порлаяпти. Бу ерда лобар телеграфчи қизлар Ватанимизнинг минглаб шаҳарлари юрагини бир-бирига пайванд қилишмоқда. Минглаб телеграммалар қабул қилиб, узатишяпти.

Шаҳар ухлаяпти. Лекин қучоғи кенг бу кўча нурга чўмганлигидан яна файзли, яна фусункор. Ҳа, шоир кўчаси бир дақиқа бўлса ҳам киприк қоқмайди.

А. ПЎЛАТОВ,
Л. ПЕТРЕНКО,
фотолари.

ХХ АСР ТАРИХИ

Лондон. (АПН мухбиридан). Бу ерда тарихчилар, журналистлар ва жамоатчилик вакилларининг «Пернелл» нашриёти томонидан ташкил этилган учрашуви бўлиб ўтди. Бу учрашув «ХХ аср тарихи»нинг биринчи нашри босилиб чиққанига бағишланган эди. Бу китоб ҳафталик нашрлар тариқасида чиқиб туради ва кейинчалик олти томга тўпланади.

Асар материалларини тўплаш ишига жаҳондаги кўпгина мамлакатларининг 300 га яқин тарихчиси, шу жумладан совет олимларининг катта гуруҳи жалб этилди. Редакция совети составига СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси А. Сомсонов киритилди. Бундан ташқари «Пернелл» нашриёти Новости Матбуот Агентлиги билан шартнома тузди. Бу шартнома нашриётга бой архив фото материалларидан кенг фойдаланиш ва совет мутахассисларининг мақолаларини олиб туриш имконини беради.

Учрашув вақтида нутқ сўзлаган нашриёт бош редактори, Англия тарихчиси Тэйлор ўз сўзининг анчагина қисмини Октябрь революцияси ва Совет Иттифоқининг ХХ аср тарихига кўрсатган таъсирига бағишлади.

«ХХ аср тарихи»ни нашр этиш қарийб икки йилга мўлжалланган.

А. УГЛОВ.

ЖАҲОН ОЙНАСИ

ИРҚЧИЛИК ИЛДИЗИ ҚУРИТИЛСИН

Бизнинг кунларимизда бир ирқнинг иккинчи бир ирқдан устунлиги ҳақидаги гитлерча «назария»ни ёқловчиларнинг мавжудлигига ишониш қийин албатта. Лекин бундайлар мавжуддир. Биринчи навбатда ўз «озодлиги» ва «демократияси» билан чиранаётган Америка Қўшма Штатлари ирқчиларнинг таянчи ҳисобланади.

Ҳатто Оқ уй раҳбарлари ҳам оқ танли бўлмаган миллионлаб кишиларнинг даҳшатли аҳволини яширолмайдилар. Ҳали яқиндагина АҚШ адлия министри Кларк 39 процент америкалик негрнинг қашшоқликда яшаётганини, «рангли» аҳоли ўртасидаги ишсизлик эса оқ танлиларга қараганда икки-уч баравар кўпроқ эканлигини расмий равишда тан олди. АҚШнинг йирик шаҳарларидаги негрлар геттосида яшовчи меҳнатга лаёқатли кишиларнинг фақат ярмигина ишга жойлаша олган. 30 процент негр йигит ва қизлари ўзларига иш тополмайди. Вашингтоннинг ҳукмрон доиралари миллионларча негрларнинг мушкул аҳволидан ўзининг Вьетнамдаги жинояткорона агрессияси учун фойдаланмоқда. АҚШ армиясида негрлар 8—9 процентнигина ташкил этаётган бир вақтнинг ўзида Вьетнамда жанг қилаётган Америка қуролли кучлари составида улар 15 процентни, жангларда бевосита қатнашаётган бўлинмаларда эса 50 процентни ташкил этади.

Президент Жонсон қошида ташкил этилган «граждан тартибсизликлари»ни текшириш комиссияси шу йил март ойи бошида аслида АҚШни ирқчилик теран томир ёйган мамлакат деб айбловчи докладни эълон қилди. Комиссия аъзолари агар шундай бораверса тезда АҚШда Жанубий Африкадагидек апартеид режими юзага келади, деган хулоса чиқарганлар.

Америка матбуоти берган хабарларга қараганда маъмурлар негрларнинг эҳтимол тутилаётган чиқишларига қарши тайёрланмоқдалар. Мамлакатнинг барча йирик шаҳарларида полиция кучлари оширилмоқда. намойишчиларга қарши курашиш учун мўлжалланган янги қуроллар синаб кўрилмоқда.

Жанубий Африка ва Родезияда янада жирканчроқ ирқчилик кўринишлари кузатиляпти. Жанубий Африка Республикасининг маъмурлари кишиларни камситишнинг энг қабиҳ усулларидан бири бўлган апартеидни турмушга татбиқ этдилар. Жанубий Африка Республикаси территориясининг 87 процентидан кўпи билан 3,5 миллион аҳолидан иборат бўлган «оқ танлилар яшаётган районлар» ҳисобланади. Қарийб 13 миллион африкаликка эса яшашга яроқсиз бўлган резервациялардагина жойлашишига «руҳсат этилган».

Жанубий Африка ирқчилари ўзлари босиб олган Ғарбий-Жанубий Африкада ҳам шафқатсиз қонунларни амалга оширмоқдалар. Улар Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Жанубий Африка Республикасини бу территорияга хўжайинлик қилиш ҳуқуқидан маҳрум этиш ҳақидаги қарорига ҳам қарамай ўз ватанларининг озодлиги учун курашаётган маҳаллий аҳолини ваҳшийларча жазоламоқдалар. Преторий маъмурлари Ғарбий-Жанубий Африка ватанпарварларидан 33 киши устидан шармандали суд ўтказдилар. Бу ватанпарварлар ирқий эзишларга қарши чиққан эдилар.

Яқинда жаҳон Родезия ирқчиларининг бошлиғи Ян Смитнинг «оқ танли киши статусини ва у яратган маданиятни» ҳар қанақа қилиб бўлса ҳам сақлаб қолиш керак деган уятсиз гаплари тагида қандай маъно яшириниб ётганини кўриб ишонди. Мамлакатда маҳаллий аҳолига қараганда 18 баравар кам бўлган ирқчилар тўрт миллион африкаликни очиқдан-очиқ террор қилмоқдалар. Солсбери маъмурлари жаҳон жамоатчилигининг фикрини менсимай, ўз ватанларининг озодлигини ҳимоя қилувчи африкаликларни бири кетидан иккинчисини қатл қилмоқдалар.

Ер юзидаги барча виждонли кишилар ирқчиликка қарши кураш олиб боришни ўз бурчлари деб биладилар. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ирқий камситишларни қораловчи ва бу камситишларни киши ҳуқуқларини қўпол равишда поймол қилиш деб баҳоловчи резолюцияларни бир неча марта қабул қилди.

Инсоният тарихида энг шармандали ҳодиса бўлган ирқий камситишларга қарши кураш олиб бориш давом этади ва кенгаяборади.

Совет Иттифоқи ер юзида ирқий камситишларни томомила тугатиш учун қатъий кураш олиб бормоқда.

С. ОЛЬГИН,
(АПН).

Венгриядаги машҳур «Икарус» заводи узоқ манзилга борувчи йўловчилар учун меҳмонхона-автобус ишлаб чиқарди. Яқинда республикамиз йўлларида ана шу машина синовдан ўтказилди. Автобусда йўловчилар учун икки дам олиш хонаси, иссиқ душ, шинамгина ошхона бор.

МТИ—ТАСС фотоси.

Редактор
С. М. КАРОМАТОВ.

Реклама ва эълонлар

Радио тўлқинларида

1 АПРЕЛДА ДУШАНБА

Биринчи

18.00 «Марксизм-ленинизм — совет халқининг ғоявий байроғи» деган суҳбат (ўзбекча).
18.10 Ҳазил қўшиқлар (ўзбекча).
19.20 Ўзбек артистлари ижросида Шарқ халқлари қўшиқлари ва рақслари.
20.00 «Юность Узбекистана» радиостанциясининг программаси.
20.30 Ёшлар учун концерт (русча).
21.00 Халқаро мавзуларда суҳбат (ўзбекча).
21.10 Қишлоқ хўжалик ходимлари учун концерт (ўзбекча).
22.20 Ҳамза номли театрнинг «Парвона» спектаклининг монтажи.
23.15 Дам олиш концерти (ўзбекча).

Иккинчи

19.00 Область театрлари артистларининг концерти.
19.30 Ҳазил қўшиқлар ва лапарлар.
20.00 А. Қаҳҳорнинг «Муҳаббат» номли повестидан парча (тожикча).
20.20 Қўшиқлардан — рақсларга (ўзбекча).
21.00 Арман совет ёзувчиси Оразий (М. М. Арутюнян) туғилган куннинг 90 йиллигига бағишланган эшиттириш (ўзбекча).
21.30 Москва. Миллионлар ленинча университети.

2 АПРЕЛДА СЕШАНБА

Биринчи

6.15 Тонгги концерт.
8.25 Ўзбек халқ қўшиқлари гулдастаси.
9.30 Рубобда чалинадиган пьесалар.
10.10 СССР халқларининг куйлари.
10.30 Ўзбек опералардан парчалар.
11.15 «Геология ва саноат» деган эшиттириш (ўзбекча).
11.25 Дуторчи С. Йўлдошев чалади.
12.15 «Замондошларимиз» деган адабий эшиттириш (русча).
13.30 Кинофильмлардан куй ва қўшиқлар.
16.10 «Замонавийлик ва ўзбек куйлари» деган эшиттириш (ўзбекча).
16.50 «Правда» газетасининг обзори (ўзбекча).
18.00 «Баҳор экиш мавсуми бошланди» деган репортаж (русча).
18.10 С. Рахманинов. «Қўнғироқ» симфоник поэмасидан қисмлар.
18.40 Спорт эшиттириши (ўзбекча).
19.20 Ўзбекистон радиоси солистларининг концерти.
20.00 «Ёшлик» радиостанциясининг программаси.
20.30 Халқ талантлари микрофон олдида (ўзбекча).
21.00 Халқаро мавзуларда суҳбат (ўзбекча).
21.10 Қишлоқ хўжалик ходимлари учун концерт.
22.20 Ўзбек кинофильмларидан куйлар.
22.40 «Меҳнат ва билим шоири». Мариэтта Шагинян туғилган куннинг 80 йиллигига бағишланган эшиттириш (ўзбекча).
23.15 Радио эшитувчиларнинг талабларига мувофиқ концерт (ўзбекча).

Иккинчи

ИККИНЧИ ПРОГРАММА
8.25 Классик куй шинавандалари учун концерт (русча).
9.15 Реклама ва эълонлар.
9.30 Концерт.
19.00 «Жаҳон прогрессив адабиёти». Кришан Чандр. «Ойдин тунда» радиоинсценировкаси (ўзбекча).
19.30 Совет Армияси жангчилари учун концерт (русча).
20.00 Ўзбекистон композиторлари асарларидан концерт (тожикча).
20.30 Қорақалпоқ куйлари.
20.50 «Майлисой гиганти». Қирғизистон радиосининг эшиттириши (ўзбекча).
21.00 Х. Салоҳ. «Наъматак» радиокомпозицияси (ўзбекча).
21.30 Москва. Миллионлар ленинча университети.

Учинчи

14.00 Моцарт. «Сералдаги ўғрилик» операси.
17.30 И. Стравинский. «Подшо Эдип» опера-ораторияси.

Зангори экранда кўринг

1 АПРЕЛДА ДУШАНБА

Биринчи

(3-КАНАЛ)
18.00 Кичкинтойлар учун. «Қувноқ давра» (ўзбек тилида).
Рус тилида:
18.30 Телевизион янгиликлар.
18.45 Туркистон Ҳарбий округининг 50 йиллиги олдидан. «Қаҳрамонлар ва қаҳрамонликлар».
19.05 Алишер Навоий лирикаси. Шоир туғилган куннинг 525 йиллиги олдидан.
19.30 «Ҳафтада беш марта». Илмий-оммабоп фильм.
Ўзбек тилида:
19.50 Телевизион янгиликлар.
20.10 «Ярим аср йилномаси» циклидан кўп серияли телевизион ҳужжатли фильмнинг 1929 йил ҳақидаги серияси.
21.10 Халқ контроли — амалда.
21.35 Телевизион театр. Ҳ. Нуъмон, А. Шораҳмедов. «Ота» (биринчи қисми).

Иккинчи

(5-КАНАЛ)
Ўзбек тилида:
18.00 Ўқув эшиттиришлари программаси. Эстетика. «Санъатнинг жамият ҳаётидаги роли».
18.30 Студентлар учун назарий механикадан машғулот.
МОСКВА КЎРСАТАДИ
19.15 Эркаклар орасида баскетбол бўйича СССР биринчилиги мусобақалари. «Динамо» (Тбилиси) — «Спартак» (Ленинград). Эшиттириш Тбилисидан олиб кўрсатилади.
20.15 «Карусель». Музикали оммабоп эшиттириш.
21.00 Ўқувчилар учун. «Пионерия» телевизион агентлиги.
21.30 Марксизм-ленинизм асослари мактаби тингловчилари учун. КПСС тарихи.
22.00 Миниатюралар телетеатри. «13 стул».
23.15 Музикали танаффус.
23.30 «Вақт» информацион программаси.
00.15 Москва эшиттиришларининг охири.

Учинчи

(9-КАНАЛ)
18.00 ДУШАНБА ТЕЛЕВИДЕНИЕ СТУДИЯСИНИНГ ЭШИТТИРИШЛАРИ.

2 АПРЕЛДА СЕШАНБА

Биринчи

(3-КАНАЛ)
17.55 Эшиттиришлар программаси.
Рус тилида:
18.00 Телевизион янгиликлар.
18.15 Ўзбекистон виноларн.
18.35 Кино янгиликлари.
Ўзбек тилида:
20.00 «Дўстлик» тўлқинида. Тожикистон меҳнаткашлари учун эшиттириш программаси.
21.00 Телевизион янгиликлар.
21.15 Карл Маркс туғилган куннинг 150 йиллиги олдидан. «Карл Маркс асарлари ўзбек тилида».
21.35 «Апрель тезислари». Телефильм.
22.05 «Ўлмас сиймо». Адабий композиция. Алишер Навоий туғилган куннинг 525 йиллигига бағишланади.

Иккинчи

(5-КАНАЛ)
Рус тилида:
18.00 Ўқув эшиттиришлари программаси. «Адабиёт ва санъатни билинг ва севинг!». А. Блок.
18.30 Ўқитувчилар учун. «Ўқув фильмотекаси жавонида».
19.00 Студентлар учун назарий механикадан машғулот.
МОСКВА КЎРСАТАДИ
20.00 Эшиттиришлар программаси.
20.05 Телевизион янгиликлар.
20.15 Қишлоқ хўжалик билимлари академияси.
20.45 Грузия композиторлари — болаларга. Ўқувчилар учун концерт.
21.30 Марксизм-ленинизм асослари мактаби тингловчилари учун. «Социализм сиёсий иқтисодидан» суҳбат.
22.00 «Васса Железнова». Бадиий фильм.
23.35 «Вақт» информацион программаси.
00.20 Москва эшиттиришларининг охири.

Учинчи

(9-КАНАЛ)
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ
Ўзбек тилида:
20.00 Ўқувчилар учун. «Дарсликларингиз саҳифаларида».
Рус тилида:
20.35 Қардош Венгрия диёрида.
21.00 Тошкент янгиликлари.
21.10 «Хасадгўй». Телеспектакль.

КИНО

1 АПРЕЛДА

Қасос — «ДРУЖБА» (2-залда), «МОСКВА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун).

Икки дил достони — «ДРУЖБА» (1-залда), НАВОИЙ номли (ўзбек тилида), «ЎЗБЕКИСТОН», «ЧАЙКА» (кечқурун).

2 АПРЕЛДА

Қасос — «ДРУЖБА» (2-залда), «МОСКВА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Икки дил достони — «ДРУЖБА» (1-залда), НАВОИЙ номли (ўзбек тилида), «ЎЗБЕКИСТОН» «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

У бир ўзи кетди (1 ва 2-серия) — Ғ. ҒУЛОМ номли (кундуз ва кечқурун).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 2/IV да Катта концерт, 3/IV да Боғчасарой фонтани.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 1/IV да Жон қизлар, 3/IV да Гавҳари шамчироқ.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — Ургатилган шерлар аттракциони.

Билетлар сотилмоқда.

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА

2 апрелда

КАТТА БАЙРАМ КОНЦЕРТИ

Концертда СССР халқ артисти, СССР давлат мукофоти лауреати Ҳалима НОСИРОВА; СССР халқ артистлари Саодат Қобулова, Галия Измайлова; Ўзбекистон ССР халқ артистлари Клара Юсупова, Ҳалима Комилова, Карим Зокиров, Саттор Ярашев, Жамол Низомхўжаев; Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар Эргаш Йўлдошев, Михаил Давидов қатнашадилар.

Халқ чолғу асбоблари ансамбли жўр бўлади.

Концерт кеч соат 7 яримда бошланади.

Билетлар сотилмоқда.

ПУСКОНАЛАДКА ИШЛАРИ БЎЙИЧА ТОШКЕНТ ХЎЖАЛИК ҲИСОБОТИ УЧАСТКАСИ

7-10 синф ҳажмида маълумотли йигитларни вентиляцияларни созлаш, ҳавони кондициялаштириш ишларига ўқитиш ҳамда ишлаш учун

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, 15. 2-Кафанов муюлиши, 3-уй.

ГРАЖДАНЛАР ДИҚҚАТИГА!
УЗЛЕССТРОЙТОРГНИНГ ТОШКЕНТ ЁҚИЛҒИ БАЗАСИ
Ангрен кўмирини уйларга элтиб бериш юзасидан

БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ.

Буюртмалар қабул қилиш пунктлари:

Тошкент шаҳрининг Куйбишев, Ленин ва Ҳамза районларидаги аҳолидан — 1-ёқилғи омбори;

Киров ва Октябрь районларидаги аҳолидан — Тошкент ёқилғи базаси (Туркқўрғон проезди, 26-уй);

Чилонзор, Фрунзе ва Сергели районларидаги аҳолидан — 3-ёқилғи омбори;

Ленин, Фрунзе ва Сергели районларидаги аҳолининг бир қисмидан — 4-ёқилғи омбори;

Якка шахслардан буюртма заявкалар 1 октябргача, корхона, ташкилот ва муассасаларнинг коллектив рўйхати бўйича заявкалар 1 июнгача қабул қилинади.

Омборларда Қарағанда ва Кузбасс кўмирлари мавжуд бўлиб, бу кўмирлар навбатсиз сотилади.

Гражданлар! Ёқилғини куз мавсумига қолдирмай ўз вақтида сотиб олинг. Тошкент ёқилғи базаси тайёрлаш сезони вақтида ҳамма гражданларни ёқилғи билан таъминлаш имкониятига эга эмас.

ТОШКЕНТ ЁҚИЛҒИ БАЗАСИ.

Тошкент оқшоми 4-бет

«ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ» — орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета.

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар, Дзержинский кўчаси, 15-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ. Коммутатор — В3-02-49 дан В3-02-58 гача, редактор ўринбосарлари — В3-29-33; В3-29-09; масъул секретарлар — В3-27-22; партия, совет ва касаба союз ташкилотлари, шаҳар хўжалиги бўлимлари — В3-29-42; саноат, қурилиш ва транспорт бўлими — В3-27-03; адабиёт, санъат ва маданият бўлими — В3-29-55, хатлар ва оммавий ишлар, физкультура ва спорт бўлимлари В3-29-70; фан ва олий ўқув юртлари, иллюстрация бўлимлари — В3-27-57; ахборот бўлими — В3-65-57; эълонлар бўлими — В3-81-42.

Р.05764. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64579. Нашр. № 2372.